

**MODELUL FORMĂRII CULTURII INVESTIGAȚIONALE LA STUDENȚI
(CICLUL I, FACULTATEA DE PEDAGOGIE, PSIHOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ)**

Lidia STUPACENCO, *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova*

Rezumat: Un învățător contemporan trebuie să posede nu numai competențe profesionale dar și cultură investigațională: un ansamblu de cunoștințe, priceperi de învățămînt cu scopul de a-l eficientiza și moderniza.

Cuvinte-cheie: *model, modelare, cultură investigațională.*

Abstract: A modern teacher should possess both professional competencies and the culture of research: a spectrum of knowledge, skills and learning abilities that would help improve and modernize the educational system.

Keywords: *model, modeling, the culture of research.*

Formarea culturii investigaționale la studenți este un obiectiv major în condițiile actuale care poate fi argumentat: particularitățile dezvoltării sociale contemporane evidențiază pregătirea unui specialist competent din punct de vedere profesional; specialistul de astăzi trebuie să fie apt de a se orienta în torentul de informație, care se schimbă zi cu zi; specialistul trebuie să fie capabil de a se adapta la condițiile și situațiile noi.

Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective

Specialistul care posedă competențe profesionale, capabil de a gândi activ și independent, apt de a soluționa scopuri și obiective profesionale, va fi în stare să-și organizeze activitatea în corespundere cu cerințele societății, dacă va poseda cultura investigațională.

Cultura investigațională o abordăm ca parte componentă a procesului devenirii profesionale a viitorului specialist. Formarea culturii investigaționale, în viziunea noastră, reprezintă procesul pedagogic orientat spre formarea calităților de personalitate, exprimate prin totalitatea reprezentărilor și cunoștințelor despre activitatea de cercetare, despre aspectele metodologice, principiile și metodele de cercetare.

Experiența pedagogică ne demonstrează că formarea eficientă a culturii investigaționale la viitorii specialiști depinde în mare măsură de anumite condiții pedagogice:

- orientarea procesului pedagogic spre stimularea motivației în aspectul activismului;
- crearea mediului formativ investigațional;
- utilizarea metodelor interactive de dezvoltare a independenței intelectuale a studenților.

Analiza standardelor învățământului profesional pedagogic, analiza practicii pregătirii cadrelor didactice pentru învățământul primar și preșcolar, convorbirile cu profesorii implicați în pregătirea cadrelor didactice a demonstrat că formării culturii investigaționale i se acordă puțină atenție. Astfel, apare necesitatea de a elabora modelul formării culturii investigaționale a specialistului.

În contextul cercetării noastre, prin model avem în vedere un sistem de simboluri, care reproduc însușirile sistemului original, simboluri care ne ajută să reprezentăm intuitiv procesul formării culturii de cercetare a studenților.

Reprezentăm acest model în figura ce urmează:

Scopul: formarea culturii investigaționale a studenților în procesul de învățământ

Obiective:

Formarea cunoștințelor despre:

- a. locul cercetării psihopedagogice în activitatea profesională;
- b. etapele realizării cercetării;
- c. metodele de cercetare;
 - - Formarea priceperilor de a analiza literatura de specialitate, de a analiza practica educațională, de a formula tema cercetării, de a elabora și verifica ipoteza cercetării;
- Formarea competențelor:

Cunoaștere și înțelegere:

- cunoașterea terminologiei cercetologiei: problemă, teorie, ipoteză, variabile, eșantion; metodologie, metode de cercetare;
- înțelegerea importanței și necesității cercetării socio-psihopedagogice pentru dezvoltarea școlii ca factor instituțional al educației;
- cunoașterea responsabilităților și obligațiilor unui cercetător.

Explicare și interpretare:

- explicarea problemelor cu care se confruntă teoria și practica educațională;
- interpretarea și argumentarea concepțiilor pedagogice;
- interpretarea și argumentarea raportului pedagogic dintre teoria și practica educațională;
- argumentarea modului de utilizare a metodelor de cercetare în investigația realizată;
- elaborarea ipotezei de lucru în investigația realizată;
- selectarea și aplicarea metodelor de cercetare adecvate investigației realizate;
- elaborarea strategiilor de intervenție experimentală;
- dezvoltarea atitudinii responsabile față de munca de cercetare.

Condițiile pedagogice:

- orientarea procesului pedagogic spre motivarea studenților în aspectul realizării cercetării psihopedagogice;
- crearea mediului de formare investigațională;
- utilizarea metodelor interactive orientate spre dezvoltarea independenței intelectuale.

Principii:

- educația conform culturii;
- educația conform naturii;
- umanizarea;
- caracter activ conștient;
- caracter științific;
- caracter individual și diferențiat;
- caracter continuu.

Mediul educațional			
Echipament tehnic	Resurse informaționale	Planul de învățământ	Standard educațional

Blocul organizatoric

Tehnologii	Forme	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Orientare individualizată • Orientare personalizată • Tehnologii formativ-dezvoltative 	<ul style="list-style-type: none"> • Prelegeri cu caracter de problemă • Expunere-dezbateri • Joc de rol • Lucrul individual 	<ul style="list-style-type: none"> • Metoda proiectelor (argumentarea științifică) • Metoda euristică • Problematizarea • Studiul de caz

Criteriile formării culturii investigaționale

Cognitiv	Motivațional	Emotiv	Tehnologic
<ul style="list-style-type: none"> • Cunoștințe: problemă, teorie, ipoteză, variabile, eșantion, metodologie • Obligații de cercetare • Capacități creative 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivele cercetării • Atitudine responsabilă și conștientă 	<ul style="list-style-type: none"> • Autoapreciere • Autocontrol • Autoanaliză 	<ul style="list-style-type: none"> • Priceperi și deprinderi

Un rol important în procesul formării culturii investigaționale a studenților îl au relațiile și interacțiunea: profesor-student. Activitatea profesorului în acest context constă în proiectarea, planificarea, organizarea lucrului de cercetare a studenților, selecția însărcinărilor practice, formarea priceperilor și deprinderilor de cercetare, consilierea studenților în situații dificile [Сычкова 2002].

Activitatea studenților include determinarea scopului și a obiectivelor cercetării, realizarea cercetării, prelucrarea rezultatelor primite în rezultatul cercetării, corectarea neajunsurilor, formularea concluziilor [Михайлычев 2006].

În prezentul studiu am determinat criteriile în baza cărora poate fi depistat nivelul formării investigaționale a studenților. Făcînd acest lucru, am pornit de la ideea că cultura investigațională se manifestă atunci, cînd viitorul specialist rezolvă cu succes obiectivele cercetării, manifestă activism cognitiv, este capabil să aprecieze rezultatele activității sale.

În rezultatul analizei teoriei și practicii educaționale, am determinat următoarele criterii:

- criteriul cognitiv: caracterizează nivelul dezvoltării cunoștințelor despre cercetarea științifică, nivelul formării concepției despre lume la studenți;
- criteriul motivațional: caracterizează nivelul dezvoltării necesității de a cunoaște, nivelul dezvoltării interesului studenților față de activitatea de cercetare;
- criteriul emotiv-apreciativ: evidențiază nivelul formării autoanalizei și autoaprecierii, evidențiind rezultatele activității de cercetare;
- criteriul tehnologic: caracterizează nivelul formării priceperilor și deprinderilor de cercetare.

De asemenea, am identificat trei niveluri ale culturii investigaționale a studenților: nivelul slab, nivelul mediu, nivelul înalt.

Pentru *nivelul slab* este specific: Interes nestabil pentru activitatea de cercetare. Studentul nu înțelege rolul activității de cercetare în procesul de învățămînt. Studentul cunoaște slab metodologia cercetării. Cunoștințele în acest domeniu sînt superficiale, nu sînt trainice. Studentul nu este capabil de a aprecia rezultatele activității sale de cercetare. Așteaptă să fie controlat de către profesor.

Nivelul mediu: se caracterizează prin faptul că studentul demonstrează capacitatea de a utiliza metode de cercetare în activitate, însă cunoștințele studentului în acest caz au un caracter reproductiv. Studentul este apt să analizeze literatura, dar nu este în stare să compare diverse puncte de vedere, diverse concepții ale autorilor. Nu-și exprimă propria părere asupra problemei studiate. Studentul oformează corect lucrul său de cercetare, dar nu realizează autocontrolul, nu observă lacunele în activitatea sa de cercetare.

Nivelul înalt: se caracterizează prin interesul stabil al studentului față de cercetare. Studentul demonstrează cunoștințe profunde în domeniul metodologiei cercetării. Este apt de a reflecta asupra rezultatelor activității de cercetare. Studentul realizează autocontrolul și autoaprecierea rezultatelor. Este capabil de a înlătura lacunele din activitatea de cercetare.

Pentru a preda cursul *Bazele investigației psihopedagogice* la facultate în anul de învățămînt 2007-2008, am constatat dacă studenții posedă cultură investigațională. Constatarea ne-a demonstrat că majoritatea studenților – 60 din 75, posedă un nivel slab de formare a culturii investigaționale.

Constatarea ne-a permis să conchidem că:

- studenții întâmpină dificultăți în interpretarea conceptului „cultură investigațională”; sînt prost informați despre structura culturii investigaționale și aspectele formării ei;
- în practica școlii superioare nu se acordă destulă atenție culturii investigaționale;
- cultura investigațională trebuie formată în cadrul procesului de învățămînt.

Aceste concluzii ne-au permis să elaborăm și să implementăm modelul formării culturii investigaționale (modelul prezentat anterior).

Modelul a fost implementat în cadrul orelor de prelegeri (30) și seminare (30) în anul de învățămînt 2009-2010.

Au fost organizate diferite modalități de lucru (în grup, frontal, individual) și utilizate diverse metode didactice (dezbateri, problematizare, brainstorming, jocul de rol etc.). Mai efektivă s-a dovedit a fi metoda proiectelor, elaborarea și susținerea proiectelor tezei anuale. Metoda proiectelor ne-a permis:

- să îmbunătățim pregătirea profesională a viitorului specialist, datorită dezvoltării motivației studentului față de activitatea de cercetare;
- să fie utilizate în practică priceperi și deprinderi de cercetare;
- să formăm la studenți o atitudine critică față de propria activitate de cercetare.

Comparînd rezultatele obținute în urma constatării cu rezultatele obținute în urma implementării modelului de formare a culturii investigaționale, am observat că numărul studenților cu nivel înalt de formare a culturii investigaționale a crescut de 2 ori, iar numărul studenților cu nivel slab s-a micșorat de 2-3 ori.

Așadar, modelul propus de noi permite studenților să-și formeze cultura investigațională și le ajută la elaborarea tezelor: anuale, de licență și de magistr.

Bibliografie:

1. Beveridje, W. I., *Arta cercetării științifice*, București, 1968.
2. Enăchescu, C., *Tratat de teoria cercetării științifice*, Iași, 2007.
3. Михайлычев, Е. А., Кирюшина Н., *Тезаурус современного эмпирического исследования*, în Педагогическая диагностика, 2006, nr. 6, p. 12-25.
4. Сычкова, Н. В., *Исследовательская подготовка студентов университета*, Магнитогорск, 2002.